۲۶ آبان سال ۵۹ سالروز شکست حصر سوسنگرد و رهایی آن برای سومین بار

خاطره مقاومت خرمشهر در سوسنگرد زنده شد

■ علیرضا محمدی

۲۶ آبان ۱۳۵۹ سالروز شکست حصر سوسنگرد است. این شهر سه بار توسط دشمن اشغال شد. بار اول تنها یک هفته از شروع جنگ تحمیلی می‌گذشت که این شهر به اشغال دشمن درآمد. اما واحدهای زرهی عراق به شهر ورود نکردند و صرفاً در حاشیه آن و رودخانه کرخه قرار گرفتند و با تعیین تعدادی مسئول دست‌نشانده، از سوسنگرد عبور کردند تا هرچه زودتر خود را به اهواز برسانند.

■■■

■ **موقعیت استراتژیک**

ماجرای سوسنگرد در تاریخ دفاع مقدس همانند شهر مهران است که چند بار بین نیروهای خودی و دشمن دست به دست شدند. البته قضیه سوسنگرد با مهران از جهاتی متفاوت بود. سوسنگرد از موقعیت استراتژیکی در جبهه مهم خوزستان برخوردار بود و تصرف آن به دست دشمن یا آزادسازی‌اش به دست نیروهای خودی می‌توانست در سرنوشت جنگ در جبهه مهم خوزستان تأثیرگذار باشد.

مرز چزابه یکی از مهم‌ترین گذرگاه‌های دشمن بعثی در آغاز تهاجمش به ایران بود. آنها با گذشتن از چزابه و اشغال بستان به سمت سوسنگرد آمدند تا پس از اشغال این شهر، خود را به حمیدیه برسانند و از سمت شمال اهواز را تهدید کنند. سوسنگرد از شمالغرب، چیزی در حدود ۶۰ کیلومتر با اهواز فاصله داشت.

■ **اولین رهایی**

روز ششم مهرماه ۵۹ که سوسنگرد برای اولین بار سقوط کرد، در جریان آن حبیب شریفی فرمانده سپاه شهر به همراه همسرش به اسارت دشمن درآمد و شریفی در همین ماجرا به شهادت رسید. سپس عراقی‌ها که عجله داشتند تا هرچه سریع‌تر خودشان را به اهواز برسانند، از سمت شمال و جنوب در حومه اهواز خیمه زدند. در این زمان حضرت امام یک پیام مهم و تأثیرگذار به جوانان اهوازی و نیروهای حاضر در آنجا فرستادند و از آنها خواستند تا دشمن را هرچه سریع‌تر از شهرشان دور کنند. شهید غیور اصلی این پیام را دریافت و با طرح‌ریزی یک عملیات چریکی و سریع، شبیخونی به دشمن زد که منجر به عقب‌نشینی ۹۰ کیلومتری آنها تا مرز چزابه شد. در این عملیات که چند ساعت به طول انجامید و بالگردهای هوانیروز نیز از آن پشتیبانی کردند، سوسنگرد برای اولین بار آزاد شد.

> یک ماه پس از شهادت محمدرضا پورکیان و رهایی سوسنگرد از دومین سقوط، بعثی‌ها سعی کردند تا برای سومین بار سوسنگرد را اشغال کنند. در واقع همان موقعیت استراتژیکی که این شهر داشت، باعث این همه اصرار دشمن برای تصرف سوسنگرد می‌شد

■ **دومین رهایی**

نبود نیروی کافی و وجود هرج و مرج در جبهه خودی که از اثرات غافلگیری اولیه در جنگ بود، باعث شد تا پس از عملیات شهید غیور اصلی، نیروی عمده‌ای مقابل دشمن قرار نگیرد و آنها به مرور همان مسیر چزابه را طی کنند و مجدداً به قصد تصرف سوسنگرد تانک‌هایشان را روانه جاده این شهر کنند. این بار شهید محمدرضا پورکیان که یکی از گمنام‌ترین فرماندهان دفاع مقدس است، به عنوان فرمانده سپاه سوسنگرد به همراه نیروهایش به مقابله با آنها پرداخت و جاده حمیدیه را به قتلگاه تانک‌های دشمن تبدیل کرد و سوسنگرد برای بار دوم از سقوط رهایی یافت. اما پورکیان که از دانشجویان دانشگاه اهواز بود، روز ۲۳ مهرماه ۱۳۵۹ به شهادت رسید.

■ **سومین رهایی**

یک ماه پس از شهادت محمدرضا پورکیان و رهایی سوسنگرد از دومین سقوط، بعثی‌ها سعی کردند تا برای سومین بار سوسنگرد را اشغال کنند. در واقع همان موقعیت استراتژیکی که این شهر داشت، باعث این همه اصرار دشمن برای تصرف سوسنگرد می‌شد.

> در هجوم سوم، لشکر ۹ زرهی دشمن سعی کرد تا از شمال جاده کرخه کور به جاده سوسنگرد- حمیدیه بیاید و به سمت سوسنگرد پیشروی کند. در این زمان شهید اسماعیل دقایقی فرمانده سپاه سوسنگرد شده بود

اصرار دشمن برای تصرف سوسنگرد می‌شد. سومین هجوم به سوسنگرد از دو بار قبلی سخت‌تر بود. این بار عراق نمی‌خواست جبهه مرکزی خوزستان را از دست بدهد؛ چراکه با آزادسازی سوسنگرد، رؤیای دست یافتن بعثی‌ها به کل خوزستان برباد می‌رفت.

در هجوم سوم، لشکر ۹ زرهی دشمن سعی کرد تا از شمال جاده کرخه کور به جاده سوسنگرد- حمیدیه بیاید و به سمت سوسنگرد پیشروی کند. در این زمان شهید اسماعیل دقایقی فرمانده سپاه سوسنگرد شده بود و شهید علی تجلایی فرمانده عملیات و فرمانده نیروهای اعزامی از تبریز بود. مدافعان شهر کوچه به کوچه با دشمن به مقابله برخاستند و خاطرات مقاومت رزمندگان در خرمشهر را زنده کردند.

تا ۲۴ آبان بخشی از شهر توسط دشمن به تصرف درآمد و در ۲۵ آبان شرایط وخیمی در سوسنگرد حاکم شده بود. اما پیگیری‌های مقام معظم رهبری و همینطور اقدام به موقع شهید چمران که فرمانده ستاد جنگ‌های نامنظم بود، باعث شد تا رزمندگان در روز ۲۶ آبان حمله مؤثری به قوای محاصره‌کننده سوسنگرد داشته باشند و با فشاری که از داخل و بیرون سوسنگرد به دشمن وارد شد، آنها برای همیشه از این شهر رانده شدند و سوسنگرد تا پایان دفاع مقدس در اختیار جبهه خودی باقی ماند.

یادکرد

یادکردی از حماسه ۲۵ آبان ۱۳۶۱ اصفهان و تشییع پیکر ۳۷۰ شهید در یک روز

اصفهان روز تشییع شهدایش اعزام به جبهه هم داشت

■ غلامحسین بهبودی

۲۵ آبان ماه ۱۳۶۱ پیکر مطهر ۳۷۰ شهید عملیات محرم همزمان در شهر اصفهان تشییع و به خاک سپرده شدند. در آن روز چنان جمعیتی در این شهر حضور یافته بود که بازتاب این واقعه در سراسر کشور پیچید و حتی حضرت امام نیز طی سخنانی به این واقعه واکنش نشان دادند.

■■■

■ **روزهای خاص**

در تقویم دفاع مقدس علاوه بر روزهای ملی و مهمی که وجود دارد، مناسبات و روزهایی هم مختص برخی شهرها و مناطق به چشم می‌خورد. به عنوان نمونه روز چهارم خرداد در تقویم به نام روز مقاومت و روز دزفول نامگذاری شده است. این روز به پاسداشت ایستادگی مردم دزفول در برابر بمباران و موشکباران شهرشان در سال ۶۶ به نام دزفول نامگذاری شد. برای مردم اصفهان هم در تاریخچه دفاع مقدس چنین روزهایی وجود دارد.

۲۵ آبان ماه ۱۳۶۱، تشییع پیکر ۳۷۰ تن از شهدای عملیات محرم، روزی تاریخی را برای مردم استان اصفهان رقم زد. این استان در طول دفاع مقدس یکی از بیشترین حضور در جبهه‌ها و بیشترین شهید نسبت به جمعیت را داده بود. در جریان عملیات محرم و همچنین طغیان رودخانه دوئیرج، ۷۵۰ شهید داد که پیکر ۳۷۰ تن از آنها همزمان به اصفهان رسید و روز ۲۵ آبان ماه تشییع شدند.

■ **قیام اصفهان**

روز ۲۵ خرداد همه اصفهانی‌ها با هر گرایش و سلیقه فکری جمع شده بودند تا برای تشییع پیکر فرزندانشان قیام کنند. آن روز سطح شهر جای سوزن انداختن نبود. از شهرها و روستاهای اطراف و حتی از استان‌های همجوار، مردم آمده بودند تا در یکی از بزرگ‌ترین تشییع پیکر شهدا که تا آن روز در ایران برگزار شده بود، شرکت کنند. این ۳۷۰ شهید باید در گلزار شهدای اصفهان دفن می‌شدند اما فضای کافی در این گلزار وجود نداشت و به ناچار قرار شد ۱۶ خانه در کوچه لسان‌الارض تا پشت تکیه لسان‌الارض تخریب شوند تا فضای کافی برای تدفین شهدا مهیا شود. این خانه‌ها با رضایت ساکنانشان طی یک شب تخلیه و آماده‌سازی شدند.

■ **تدبیر حاج حسین**

از آنجایی که تعداد شهدای اصفهان در عملیات محرم حدود ۷۵۰ نفر بود، به صلاحدید حاج حسین خرازی فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین(ع) قرار شد ابتدا ۳۷۰ تن از شهدا به اصفهان برده و پس از تشییع آنها، به مرور پیکر دیگر شهدا به شهر آورده شوند. بعد از روز به یادماندنی ۲۵ آبان ۱۳۶۱، به مرور تا پایان همین ماه، پیکر مطهر ۲۵۰ شهید دیگر نیز به شهر آورده شدند و باز مردم با شور وصف‌ناپذیری به استقبال آنها رفتند و آنها را نیز با شکوه تشییع کردند.

■ **شهدای دوئیرج**

این حجم از شهید برای یک استان به دلیل طغیان رودخانه دوئیرج بود که شامگاه دهم آبان ماه رخ داد و باعث شد نیمی از نیروهای گردان امام محمد باقر(ع) از لشکر ۱۴ امام حسین(ع) اصفهان و همین طور تعدادی از نیروهای گردان امام رضا(ع) و تعدادی از نیروهای یک گردان از تیپ ۸۴ خرم‌آباد دچار تلفات بشوند. حدود ۴۰۰ نفر از رزمندگان اصفهانی در این واقعه به شهادت رسیدند و پیکرشان بعد از چند روز کیلومترها دورتر در منطقه فکه، جایی که عرض رودخانه زیاد می‌شد و از عمقش کم می‌شد، تفحص شدند.

■ **پیام امام و رهبری**

یکی از نکات بارز در خصوص حماسه روز ۲۵ آبان سال ۶۱ و تشییع پیکر دهها تن از شهدا در این روز، بازتاب آن در سراسر کشور و همینطور واکنش حضرت امام به این حماسه طی سخنانی خاص و احساسی بود. ایشان در این خصوص فرمودند: «شما در کجای دنیا می‌توانید جایی را مثل استان اصفهان پیدا کنید؟ همین چند روز پیش فقط در شهر اصفهان حدود ۳۷۰ نفر را تشییع کردند. مع‌ذالک همین شهیدداده‌ها و داغدیده‌ها همچنان به خدمت خود به اسلام ادامه می‌دهند...» مقام معظم رهبری نیز در سالگرد این حماسه تاریخی سخنانی را بیان داشته‌اند. ایشان فرمودند: «من لازم می‌دانم در همین زمینه (مناقب اصفهان و مردمش) چند جمله‌ای عرض کنم، اینها شناسنامه این مردم مؤمن و غیرتمند و ایستاده پای کار به حساب می‌آید. مردم اصفهان در یک روز ۳۷۰ شهید را تشییع کردند، خم به ابرو نیاوردند، بماند که همان روز اعزام به جبهه داشتند، پشتیبانی داشتند و حرکت کردند.»

نگاه

برای شهیده فاطمه اسدی که پیکرش به عنوان نخستین بانوی شهیده مفقودالاثر تفحص شد

ظلم ضد انقلاب مادر و نوزاد را با هم قربانی کرد

■ فاطمه ملکی

«کاک شاه‌محمد» برای کندن چاه به پایگاه سپاه رفته بود که ضدانقلاب او را به جرم جاسوسی به اسارت می‌گیرد. همسرش به امید آزاد کردن او راهی مقر گروهک دموکرات می‌شود اما کسانی که شعار دفاع از خلق کرد را می‌دادند، نه تنها پدر خانواده را آزاد نکردند بلکه مادر را هم به اسارت گرفتند. حکایت فاطمه اسدی و ماجرای شهادت و مفقودی او و درگذشت مظلومانه فرزند در گهواره‌اش حکایتی است غمبار.

■ **همسر مقنی**

فاطمه اسدی که اکنون نخستین بانوی شهیده مفقودالاثر لقب گرفته است و پیکر مطهرش روز ۱۲ آبان بعد از ۳۷ سال تفحص شد، مادر دو فرزند بود؛ یک دختر سه ساله و یک پسر شیرخواره. همسرش «کاک شاه‌محمد» با حفر چاه برای مردم روزگار می‌گذراند. در جریان حضور نیروهای سپاه در غرب کشور برای ایجاد امنیت مردم منطقه، پایگاه سپاه حسین‌آباد دیواندره از کاک شاه‌محمد می‌خواهد تا برای این پایگاه چاه حفر کند. وی دو روز در محل حاضر می‌شود تا چاه بکند. اما ضدانقلاب با سرکردگی مصطفی هجری دبیرکل فعلی حزب منحوس و منحله دموکرات، کاک شاه‌محمد را به اسارت می‌برد.

■ **اسارت فاطمه**

وقتی فاطمه از اسارت همسرش مطلع می‌شود، برای آزادی همسرش نزد ضد انقلاب می‌رود. اما ضد انقلاب از او می‌خواهد مبلغ ۲۰۰ هزار تومان بیاورد تا همسرش را آزاد کنند. این بانوی شهیده به روستای باقرآباد برمی‌گردد و با فروش گوسفند و وسایل منزل می‌تواند این مبلغ را که در دهه ۶۰ مبلغ زیادی بود، تهیه کند. وقتی همسر کاک شاه‌محمد پول را برای اعضای گروهک دموکرات می‌برد، کسانی که شعار دفاع از خلق کرد را می‌دادند، نه تنها پدر خانواده را آزاد نمی‌کنند بلکه مادر را هم زندانی می‌کنند؛ مادری که طفل شیرخواره داشت و آن را به کودک سه ساله سپرده بود.

■ **طفل شیرخواره**

ساعاتی از رفتن مادر به مقر ضدانقلاب می‌گذشت که کم‌کم طفل شیرخواره گرسنه می‌شود. دختر سه ساله هر کاری از دستش برمی‌آید، انجام می‌دهد تا برادرش را آرام کند، گاهی برادرش را با دستان کوچکش در آغوش می‌گیرد، گاهی پستانک در دهانش می‌گذارد و گاهی او را روی گهواره تکان می‌دهد، اما طفل معصوم آرام نمی‌گیرد، ساعت‌ها گریه می‌کند و کسی نبود به فریاد این طفل و کودک سه ساله برسد. چشمان این دختر سه ساله به در بود تا پدر و مادر به منزل بازگردند. اما خبری از پدر و مادر نبود. طفل شیرخواره آنقدر گریه می‌کند تا از نفس می‌افتد و دختر سه ساله که دیگر رمقی نداشت، به صورت اتفاقی توسط همسایه‌ها نجات پیدا می‌کند.

■ **شهادت مادر**

و اما مادر! او در زندان می‌ماند و علاوه بر دلواپسی برای همسرش، نگران طفل شیرخواره و دختر سه ساله‌اش بود. لحظه‌شماری می‌کند برای آزادی اما بعد از یک ماه، دموکرات‌ها این مادر را پس از شکنجه‌های وحشیانه به شهادت می‌رسانند. همزمان با به شهادت رساندن این شهیده در خون خفته، یک بسیجی را نیز به شهادت می‌رسانند و پیکر مطهرشان را مخفیانه در ارتفاعات ۲۶۰۰ متری بهاروند منطقه چهل چشمه دیواندره به خاک می‌سپارند.

■ **شاه‌محمد برمی‌گردد**

کاک شاه‌محمد که از همه جا بی‌خبر بود بعد از ماه‌ها از زندان ضدانقلاب آزاد می‌شود، اما در خانه کسی در انتظارش نبود! او بعد از جست‌وجو فقط دخترش را پیدا می‌کند و مطلع می‌شود که اعضای دموکرات همسر وفادارش را به شهادت رسانده‌اند و بدون اینکه پیکر او را تحویل خانواده‌اش بدهند، آن را جایی دفن کرده‌اند.

■ **تفحص پیکر شهید**

امروز بعد از گذشت ۳۷ سال، صدای مظلومیت بانوی شهیده مفقودالاثر «فاطمه اسدی» شنیده شد؛ بعد از گذشت ۳۷ سال پیکر این بانوی شهید به عنوان نخستین زن شهیده مفقودالاثر تفحص شد و به آغوش تنها بازمانده خانواده که دخترش است بازگشت. کاک شاه‌محمد هم که یکی از کارمندان بیمارستان سنندج بود، ماه گذشته بر اثر ابتلا به بیماری کرونا به شهادت می‌رسد.

سردار سیدمحمد باقرزاده در این خصوص می‌گوید: در زمستان ۱۳۹۹ درصدد برآمدیم یکی از شهدای منطقه را پیدا کنیم. در مسیر جست‌وجو با راهنمایی و کمک نیروهای مردمی، توانستیم یک تفحص میدانی وسیع یک هکتاری انجام بدهیم که در جریان این عملیات ۱۲ آبان ماه، پیکر طیبه شهیده فاطمه اسدی و یک بسیجی را تفحص کردیم. این اولین بار است که زن شهیدی را تفحص کرده‌ایم.

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۶۳۴۹

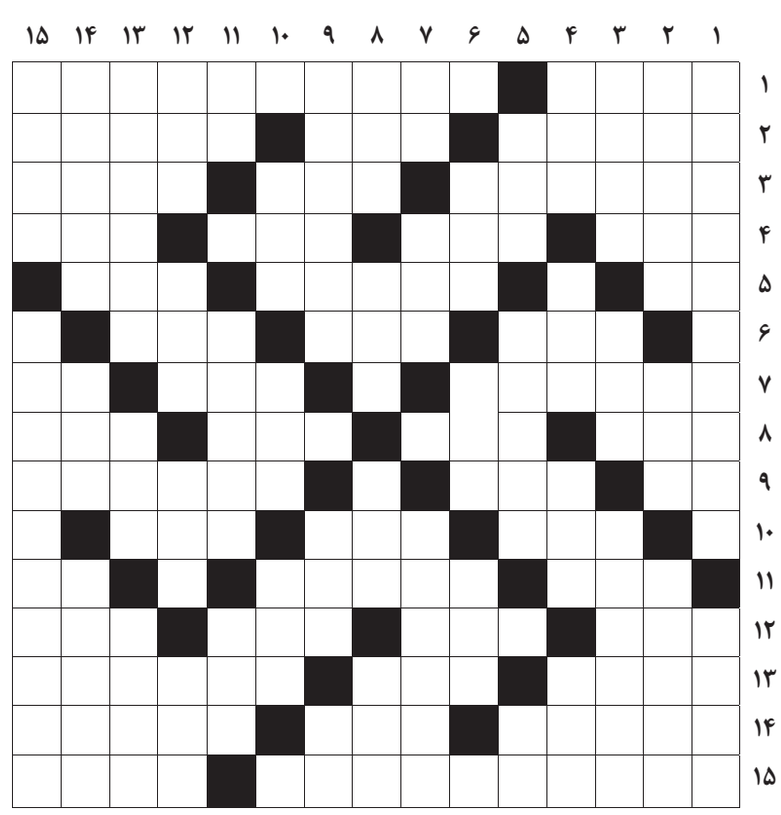

از راست به چپ

■ ۱- دانه گرد آجیلی- نظام سرمایه‌داری ■ ۲- درختی که ریشه‌اش شبیه انسان است- بام زاگرس- پیامدها ■ ۳- پولی که به واسطه نشان دادن هنری بگیرند- تبت ... ابی لهب- عدد صد در سیستم متریک ■ ۴- فروش بازاری- پیشانی- مشک- خبرگزاری عربستان ■ ۵- خطایی در تنیس- ابزار ورزش باستانی- بزرگ‌ترین دریاچه دنیا ■ ۶- قطعه الکتریکی- سوره‌ای که در آن قوانین ارث بیان شده است- تزویر ■ ۷- نواحی سرد و مرطوب با پوشش گیاهی خزه و بوته- بسته‌بندی استوانه‌ای- خشکی ■ ۸- محصول آسیاب- بوزینه- پایان زمان زندگی- آن‌سوی سقف ■ ۹- تصدیق انگلیسی- پوتین- شبه جزیره‌ای در آسیا ■ ۱۰- بلدالامین- رشته کوه اروپایی- عشوه ■ ۱۱- سلاح کمری- پدر بزرگ ماشین حساب- شهر ایستاده ■ ۱۲- نظرات- کشته عزا و عروسی- چاشنی همه غذاها- دوش و شانه ■ ۱۳- حوزه و گستره- اسب سفید- میوه گوشواره‌ای ■ ۱۴- قسمتی از جمجمه که در کودکی نرم است- دعای زیر لب- پایتخت ویتنام ■ ۱۵- مجوز فعالیت یک سفیر در کشور بیگانه- دالانه

از بالا به پایین

■ ۱- عهدنامه بین فتحعلی‌شاه و ناپلئون- زنده کردن ■ ۲- نجابت- مهار شتر- درگاه و آستان ■ ۳- خیاط- فاقد برندگی- نیکویی و نرمی کردن ■ ۴- پرنده‌ای شکاری- درخت همیشه لرزان- نویسنده ایرلندی- وسنی ■ ۵- رشک- دو استخوان بالای سینه و زیر گردن- کتف ■ ۶- نژاد قشقایی- هنر فرنگی- آسمان و فلک ■ ۷- اسم آذری- زیان در خریدوفروش- مجموعه آثار ارسطو در منطق ■ ۸- پول خرد انگلیسی- نوشابه قدیمی- مردم یک کشور- زاویه هدفگیری برای توپ و خمپاره ■ ۹- آرامش‌بخش دل‌هاست- پایتخت کشور اژدهای زرد- درویش را غنیمت است ■ ۱۰- نشانه قرآنی- سنگسار کردن- پرنده سعادت ■ ۱۱- ضمیر اشاره- نویسنده کتاب جان شیفته- سر ■ ۱۲- پارچه کهنه- گروه اسبان- خودستایی به گزاف- پول تایلند ■ ۱۳- سازمان مافیایی ژاپن- دو مرتبه- نوعی قایق ■ ۱۴- ساز هندی- ثروتمند- قسمتی از روده بزرگ ■ ۱۵- آتش‌پرست- نویسنده نهنگ سفید

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۳		۹					۴	
				۸	۷			
						۱	۶	
		۲		۱		۸		
	۸				۵			
	۱			۲		۷		
۲			۱					۳
		۶	۵		۲			۱
۴								

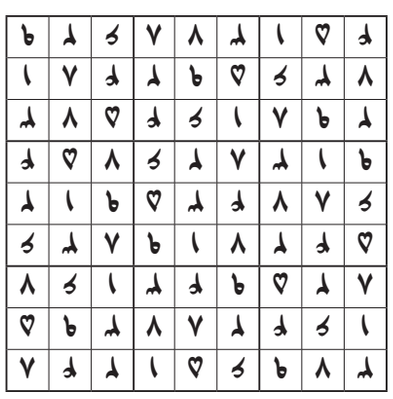

جدول کلمات متقاطع
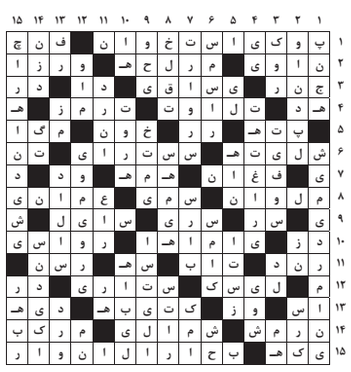
پاسخ جدول شماره ۶۳۴۸